

Л. В. Слінченко,
кандидат політичних наук, доцент, проректор
(Глухівський національний педагогічний імені Олександра Довженка)
lslinchenko@mail.ua

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ САМОВРЯДНИХ СТРУКТУР ВНЗ

У статті розкрито сутність соціалізації особистості студента у процесі демократизації вищої школи в Україні у контексті Болонської декларації. Автором проаналізовано роль органів студентського самоврядування, інших громадських структур у визначенні змістово-ціннісних орієнтирів нової моделі організації навчально-виховного процесу, здатність особистості до самоорганізації і соціальної відповідальності перед собою і суспільством завдяки освіті на прикладі функціонування студентського самоврядування Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Ключові слова: освіта, Болонська декларація, студентське самоврядування, демократизація права, мобільність.

Актуальність теми полягає у визначенні нових змістово-ціннісних орієнтирів освітнього процесу, що обумовлено особливостями XXI століття. Сучасна парадигма освіти спрямована на забезпечення соціалізації особистості, її становлення як громадянина і майбутнього фахівця, орієнтована на створення інтелектуального, духовного та виробничого потенціалу інформаційного суспільства. У процесі формування вітчизняної освітньої політики сьогодення актуальності набуває визначення духовних, світоглядних засад, системи ідей, концепцій бачення нового розвитку суспільства, що спиратиметься на державні й суспільні механізми управління освітою, враховуватиме регіональні й місцеві особливості роботи навчальних закладів. Має місце створення умов для свободи вибору освітніх технологій, методів, практик для повноцінного розвитку кожної людської особистості, кожного громадянина України.

Уряд та парламент країни прийняли ряд законів та нормативно-розпорядчих документів про реформування системи освіти, що визначили стратегію розвитку останньої в напрямі її неперервності, демократизації та інтеграції у світовий простір зі збереженням національних надбань і вітчизняної культури [1: 256]. До їх переліку відносяться Національна доктрина розвитку освіти України XXI ст., Закони України "Про освіту", "Про наукову та науково-технічну діяльність", "Про професійно-технічну освіту", "Про загальну середню освіту", "Про позашкільну освіту", "Про дошкільну освіту", "Про вищу освіту", а також державні стандарти і програми та ін.

Приєднання нашої держави до Болонської декларації визначило розвиток системи вищої освіти України у напрямі її демократизації в загальному контексті європейської інтеграції, що вимагає широкого залучення до управління навчально-виховним процесом вишу якісно нової системи чинників, у якій головним суб'єктом є студенти та їх самоврядні структури. Важливість цієї стратегії розвитку полягає в тому, що процес соціалізації особи відбувається паралельно з оволодінням фундаментальними знаннями, набуттям професійного та соціального досвіду, прагненням до самовдосконалення та самореалізації, формуванням самостійності та критичності мислення, творчого потенціалу, активної життєвої позиції тощо [2: 12].

Ступінь наукової розробки проблеми. Наукові дослідження поняття "соціалізація", її сутності та змісту розглядаються філософією, соціологією, психологією, педагогікою тощо. Дослідники Б. Ананьєв, Л. Виготський, І. Кон, Т. Парсонс, С. Рубінштейн, П. Сорокін та ін. стверджують, що процес соціалізації характеризується приєднанням, інтеграцією, входженням особистості в суспільство. У працях таких науковців, як В. Андрущенко, В. Бех, І. Бех, С. Бистрицький, В. Волович, І. Зязюн, А. Капська, Л. Коваль, О. Кононко, В. Кремень, І. Надольний, Л. Орбан-Лембрик, В. Шинкарук наголошується на перспективності цілеспрямованого корегуючого та спрямовуючого впливу на процес соціалізації молоді. Різні аспекти позитивного досвіду демократизації сфери освіти, що отримані в контексті взаємодії з європейськими державами, та їх адаптація до умов вищої школи України висвітлено в працях В. Андрущенка, В. Бега, Я. Болюбаша, В. Кременя та ін. Водночас залишається ряд питань, що потребують більш повного аналізу та вивчення досвіду, зокрема, на рівні студентського самоуправління.

Ми поділяємо думку Н. Лавриченко, що соціалізація полягає в тому, що індивід засвоює певну систему знань, норм, цінностей, які дозволяють йому ставати особистістю, здатною функціонувати в даному суспільстві. Проте джерелом соціалізації студента є не лише зміст навчальної діяльності у ВНЗ, а й соціально-професійне оточення, студентська референтна група, ЗМІ, громадські об'єднання студентів тощо. Процес становлення особистості як повноправного і самостійного суб'єкта суспільного життя і діяльності (соціалізація) потребує не тільки певного часу, а й простору [3].

Мета дослідження – розкрити сутність соціалізації особистості крізь призму участі в роботі органів студентського самоврядування ВНЗ у контексті демократизації системи освіти в Україні з урахуванням євроінтеграційних устремлінь сучасного українського суспільства.

Основними завданнями є з'ясування процесу соціалізації особистості через активне прагнення студентів до самоорганізації свого життя і гуманізації змісту освіти; створення та функціонування самоврядних структур ВНЗ; визначення шляхів поглиблення ролі студентського самоврядування у демократизації системи вищої освіти України в контексті делегування владних повноважень адміністрації ВНЗ самоврядним структурам.

Об'єкт дослідження – процес соціалізації студентів у навчально-виховному процесі як цілісній системі.

Предмет дослідження – студентське самоврядування як невід'ємний чинник соціалізації особистості в умовах демократизації системи вищої освіти України (на прикладі функціонування студентського самоврядування Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка).

У процесі виконання дослідження ми керувалися історичним, порівняльним методами, методом аналізу та індукції тощо.

Соціалізація (від лат *socialis* – громадський) – це процес залучення індивіда до системи суспільних відносин, формування його соціального досвіду, становлення й розвитку як цілісної особистості. Соціалізація передбачає взаємодію людини з соціальним оточенням, яке впливає на формування її певних соціальних цінностей та рис, на активне засвоєння й відтворення нею системи суспільних зв'язків [4: 314]. Нова модель організації навчально-виховного процесу та інноваційні підходи до визначення місця й ролі студента в ній формують нову парадигму світоусвідомлення, здатність особистості до самоорганізації і соціальної відповідальності перед собою і суспільством. У ВНЗ формується професійно спрямоване світосприйняття та самовизначення особистості студента, відшліфовуються професійні уміння і навички, накопичується первинний професійний досвід. Навчальна діяльність виступає важливим чинником, що впливає на процес соціалізації.

Важливу роль тут відіграють напрацьована законодавча база та її реалізація в освітній системі. Насамперед, у навчально-виховному процесі освітніх закладів різного типу та форм власності через систему лекцій, семінарських занять, семінарів-дискусій, семінарів-конференцій, підготовку наукових доповідей та рефератів, круглих столів у ході вивчення соціально-гуманітарних наук. Саме вони формують концептуальну ідею особистості, історичну освіченість, політичні цінності, ідеали, норми політичної і правової поведінки, дають знання про систему прав і свобод людини і громадянина, їх реалізацію в умовах різних державних і політичних режимів, готують кожну людину до виконання ролі громадянина, формують культуру політичного спілкування, активну життєву позицію.

Відзначимо, що приєднання України до Болонського процесу стало поштовхом до вивчення діяльності студентського самоврядування в країнах Європи та створення цієї важливої інфраструктури в українському студентському середовищі. Студентське самоврядування формує свої керівні органи та бере активну участь в управлінських процесах ВНЗ, забезпечуючи захист прав та інтересів осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі [5: 85].

Слід відзначити, що аналіз стану розвитку студентського самоврядування в Україні з урахуванням інтеграційних процесів неможливий без аналізу подібних структур за кордоном. Зупинимось на стислому аналізі діяльності студентських самоврядних органів у провідних країнах світу.

Особливістю Студентських Рад вищих навчальних закладів у Британії є наявність прогнозованого і стабільного фінансування. Матеріальна підтримка надходить від університетів, державних установ, меценатів, а також внаслідок комерційної діяльності – у розпорядженні органів студентського самоврядування перебуває мережа різнопланових магазинів, розважальних та спортивних комплексів. Крім того, студентські ради керують певними комерційними установами, які знаходяться на території університету, публікують рекламну інформацію, друкують студентські газети, надають консультації та поради щодо покращення навчання в університеті. Більшість Студентських Рад також спрямовують свою діяльність на розвиток спорту, зокрема, діяльність спортивних клубів, різних клубів за інтересами та волонтерські ініціативи [6: 15–16].

Студенти ВНЗ Франції можуть мати своє представництво у різноманітних установах на всіх конституційних рівнях. На університетському рівні студенти обираються до Центральних рад університету (Адміністративна рада, Наукова рада, Рада з питань навчання та університетського життя), до студентських рад факультетів, а також до ради об'єднаних факультетів за певним напрямом підготовки та ради в гуртожитках. Студенти, обрані до названих рад, обирають своїх представників до Національної ради з вищої освіти. Паралельно проходять вибори на рівні кожного навчального округу до Адміністративної ради Регіонального центру університетських та учбових справ. Студентське самоврядування поширюється на міжнародний рівень, зокрема студенти беруть активну участь у європейському союзі студентів. Окремою формою студентського самоврядування у Франції є синдикати, які організуються на університетському та регіональному рівнях та об'єднуються в національні [6: 14].

У Німеччині існування органів студентського самоврядування у більшості округів передбачене законом, їм дозволено отримувати фінансування від студентів, яких вони представляють. Це фінансування чимось нагадує податок, який сплачує кожен студент за те, що студентська рада відстоює його права перед адміністрацією. Студентські спілки також заробляють гроші, надаючи студентам соціальні послуги, такі як проїзні квитки, гранти для незаможних, різні види суспільної та культурної діяльності [6: 51].

Порівнюючи стан розвитку студентського самоврядування в Європі та Україні, ми поділяємо точку зору, що в європейських країнах набагато вищий рівень усвідомлення суспільством та державними органами влади ролі і значущості освіти як фактора національної безпеки. Саме тому європейське студентське самоврядування (й освіта загалом) мають потужні економічні можливості, що забезпечують студентам самостійність вирішення багатьох соціально-виховних освітянських завдань [6: 21].

Інтеграційні процеси орієнтують вищі навчальні заклади України до залучення студентів як компетентних, активних і конструктивних партнерів до формування системи національної вищої освіти як складової європейської. Функціонування будь-якої структури неможливе без законодавчої бази. Методологічні засади громадського самоврядування знайшли відображення в Конституції України, а питання студентського самоврядування – в Законі України "Про вищу освіту", Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, інших нормативно-правових документах [7; 8; 9; 10].

На нашу думку, позитивним досвідом організації органів студентської громади стало створення на державному рівні Всеукраїнської студентської ради (далі – ВСР) як консультативно-дорадчого органу при МОН України, утвореного з метою врахування позиції студентів при виробленні та реалізації політики України у сфері освіти, культури, праці, соціального становлення та розвитку молоді, налагодження конструктивної взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування й органами студентського самоврядування вищих навчальних закладів [6: 19]. Саме через різноманітні форми роботи (конференції, круглі столи, семінари тощо) студенти мають можливість впливати на формування державної політики в освіті й науці. Освітня політика в умовах демократичного суспільства в ідеалі має базуватися на основі висновків попередньо проведених досліджень, експертних та громадських обговорень, в результаті яких повинні бути внесені на розгляд державних інституцій відповідні проекти законів та(чи) зміни до чинного законодавства, бюджетні пропозиції тощо.

Відповідно до українського законодавства розроблено Положення про студентське самоврядування Університету, яким передбачено закріплення квоти представництва членів студентського самоврядування в колегіальних органах управління ВНЗ (не менше 10 %), визначено права та обов'язки студентів [10].

Ми вважаємо, що основними напрямками демократизації системи освіти є: виборність представників студентського самоврядування, гласність їх діяльності, періодична звітність, участь у роботі керівних органів ВНЗ (вчена рада, ректорат, деканат, ради факультетів тощо), підтримка запровадження двох основних освітніх циклів (бакалавр, магістр), сприяння мобільності студентів, викладачів і науковців, забезпечення якості освіти.

Проаналізуємо реалізацію вищезазначених положень у навчально-виховному процесі Глухівського НПУ ім. О. Довженка (далі – ГНПУ). Відповідно до Статуту діють органи студентського самоврядування (далі – ОСС) у формі студентського парламенту, на факультетах (інститутах) – студентських деканатів, старостатів, ради студентських гуртожитків. Студентське самоврядування здійснюється на рівні академічної групи, курсу, факультету (інституту), коледжу, університету. Рішення ОСС мають дорадче значення [11].

Органи студентського самоврядування щоквартально організовують навчання студентського активу, проводять дні самоврядування на рівні університету, факультету (інституту).

Реалізація принципу виборності полягає в праві кожного студента обирати і бути обраним до керівних ОСС [12: 42]. Згідно з документами ГНПУ на загальноуніверситетській студентській конференції обираються члени студентського парламенту та студентський ректор, члени Вченої ради (10 %) від ОСС. Окрім того, на загальних зборах факультетів (інститутів) проходять вибори студентських деканів (керівників), членів вченої та студентської рад факультетів (інститутів). Визначальними є принципи загального, рівного, прямого виборчого права, таємність голосування.

Зупинимось на ключових проектах, що проводяться ОСС ГНПУ.

З 2001 року в університеті проводиться щорічний конкурс "Студент року" у номінаціях за напрямками роботи. Цьому передують значна інформаційно-правова та організаційно-просвітницька робота, а визначення переможців відбувається шляхом таємного голосування. На стендах розміщують інформацію про кожного кандидата, згодом – про переможця факультету (інституту) та університету кожної номінації. Створені виборчі комісії контролюють перебіг процесу голосування (здійснюється за бюлетенями, виготовленими на бланках різного кольору, відповідно до номінації), здійснюють підрахунок голосів, складають та підписують відповідні протоколи. Такі заходи формують у студентів громадянську компетентність та громадянськість як невід'ємні складові процесу соціалізації.

Важливе місце займають соціологічні опитування, що мають на меті формування прозорості в управлінні ВНЗ, підвищення якості освіти, запобігання та протидії корупції, формування відповідальності за доручену ділянку роботи в Університеті.

Значну роль в роботі ОСС відіграє волонтерська діяльність, організована на базі Глухівського міськрайонного територіального центру для дітей з обмеженими фізичними та розумовими можливостями. Набуває розвитку й екологічне волонтерство. На Міжнародному форумі "Досвід волонтерської роботи у ВНЗ у сфері реалізації соціальних проектів" (м. Суми, 2011) волонтери ГНПУ відзначені дипломом III ступеня.

Можливість набути досвіду практичних професійних та управлінських навичок реалізується у студентських будівельних загонах. Кваліфіковані робітники професійно-педагогічного коледжу

університету спільно зі студентами спеціальності "будівельна справа" проводять ремонтні роботи в гуртожитках та студентських аудиторіях. І це виправдано. Адже саме студентські будівельні загони стали школою громадянського становлення В. Литвина, В. Кременя, ректора ГНПУ О. Курка та багатьох інших знаних на сьогодні науковців, громадських і політичних діячів України.

Ради студентських гуртожитків ГНПУ, відповідно до делегованих їм адміністрацією ВНЗ повноважень, формують списки та надають допомогу при поселенні студентів на кожен навчальний рік (за рейтинговою системою), сприяють організації побуту, створенні та реалізації програм соціальної адаптації студентів, проведенні різнопланових заходів тощо.

За ініціативою ОСС забезпечене такими виданнями, як "Урядовий кур'єр", "Голос України", "Освіта України", що дає можливість своєчасно реагувати на зміни чинного законодавства, організувати і проводити відповідну роботу з формування інформаційних, комунікаційних, соціальних, загальнокультурних, здоров'язберігаючих, громадянських компетентностей.

Ще однією складовою соціалізації особистості в контексті розвитку ОСС ГНПУ є дієва участь в організації роботи територіальної громади через тісну співпрацю з органами місцевого самоврядування, управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Сумської облдержадміністрації. Залучення студентів до складу молодіжних рад, проведення регіональних заходів, громадських слухань з обговорення нагальних питань, обмін досвідом сприяють молодій особистості прагнути самовдосконалення, формувати й утверджувати власну думку з будь-яких питань суспільно-політичного життя. На такі заходи запрошуються науковці, педагогічні працівники, працівники управліннь юстиції різного рівня, начальники та спеціалісти відділів державної виконавчої служби, служби у справах неповнолітніх, кримінальної міліції, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, лідери громадських організацій.

Висвітлювати свою діяльність, проблемні питання, досягнуті результати студентське самоврядування має можливість на сторінках університетської газети "Освітнянські обрії", її додатку "Довженківець", а також на сайті та на публічних сторінках у соціальних мережах.

Висновки. Процес соціалізації особистості є багатограним. Його важливою складовою у вищому навчальному закладі в контексті євроінтеграції України є самоврядні структури: студентське самоврядування, волонтерська діяльність, будівельні загони, туристичні клуби та ін., що дає змогу студентам відчувати себе активними учасниками управління навчально-виховним процесом і разом з тим зрозуміти, наскільки це важливо і відповідально – приймати рішення щодо організації та фінансування навчального закладу, громадських заходів, певних проектів. Участь у роботі самоврядних структур сприяє формуванню таких чеснот як порядність, відповідальність, толерантність, виваженість, політкоректність тощо. Це також і реальна можливість показати себе, проявити свою ініціативність, креативність, дипломатичність, набути навичок роботи в команді; бути освіченим громадянином і лідером суспільно-політичних змін, активним учасником реформування вищої школи, її демократизації з урахуванням суспільних інтересів; допомагає майбутнім фахівцям розробити індивідуально-орієнтовану програму, спрямовану на формування особистості – громадянина України. На нашу думку, питання розвитку студентського самоврядування мають бути невід'ємною складовою розвитку конкретного вишу та національної системи освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Андрущенко. – [2-ге вид., доп.]. – К. : Знання України, 2008. – 819 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Закон України "Про освіту" // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. Офіційне видання. – К. : Форум, 2007. – Том 1. – С. 9–41.
4. Закон України "Про вищу освіту" // Офіційний вісник України. – 2002. – № 8. – С. 1–43.
5. Лавриченко Н. М. Педагогічні основи соціалізації учнівської молоді в країнах Західної Європи: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Н. М. Лавриченко. – К., 2006. – 216 с.
6. Луцик Д. Актуальні проблеми педагогічної науки в Україні / Д. Луцик, В. Ковальчук. – Початкова школа. – 2010. – № 2. – 64 с.
7. Національна доктрина розвитку освіти. – К. : Шкільний світ, 2001. – 24 с.
8. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посібник / [за ред. В. Г. Кременя]. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2004. – 383 с.
9. Невмержицька О. О. Порівняння сучасного стану американської, європейської та української систем вищої освіти / О. О. Невмержицька // Практична філософія (науковий журнал). – 2006. – № 1 (№ 19). – С. 83–87.
10. Примірне положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3141/. – Назва з екрану.
11. Статут Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, прийнятого Конференцією трудового колективу від 31 травня 2011 року. – Глухів : РВВ ГНПУ, 2011. – 52 с.
12. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи: Рекомендації щодо проведення у вищих навчальних закладах першої лекції / [уклад. : М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук, К. М. Левківський, В. І. Даниленко ; відп. ред. М. Ф. Степко]. – К. : Знання, 2005. – 55 с.

REFERENCES (TRASLATED & TRANSLITERATED)

1. Andrushhenko V. P. Rozdumy pro osvitu: Statti, narysy, interv'ju / V. P. Andrushhenko. – [2-ge vyd., dop.]. – K. : Znannja Ukrainy, 2008. – 819 s.
2. Goncharenko S. Ukrai'ns'kyj pedagogichnyj slovnyk / S. Goncharenko. – K. : Lybid', 1997. – 376 s.
3. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" // Vyshha osvita v Ukraini. Normatyvno-pravove reguljuvannja. Oficijne vydannja. – K. : Forum, 2007. – Tom 1. – S. 9–41.
4. Zakon Ukrainy "Pro vyshhu osvitu" // Oficijnyj visnyk Ukrainy. – 2002. – № 8. – S. 1–43.
5. Lavrychenko N. M. Pedagogichni osnovy socializacii' uchniv's'koi' molodi v krai'nah Zahidnoi' Jevropy: dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.01 / N. M. Lavrychenko. – K., 2006. – 216 s.
6. Lucyk D. Aktual'ni problemy pedagogichnoi' nauky v Ukraini / D. Lucyk, V. Koval'chuk. – Pochatkova shkola. – 2010. – № 2. – 64 s.
7. Nacional'na doktryna rozvytku osvity. – K. : Shkil'nyj svit, 2001. – 24 s.
8. Vyshha osvita Ukrainy i Bolons'kyj proces : navch. posibnyk / [za red. V. G. Kremenja]. – Ternopil' : Navchal'na knyga–Bogdan, 2004. – 383 s.
9. Nevmerzhyč'ka O. O. Porivnannja suchasnogo stanu amerykans'koi', jevropejs'koi' ta ukrai'ns'koi' system vyshhoi' osvity / O. O. Nevmerzhyč'ka // Praktychna filosofija (naukovyj zhurnal). – 2006. – № 1. (№ 19). – S. 83–87.
10. Prymirne polozhennja pro students'ke samovrjaduvannja u vyshhyh navchal'nyh zakladah Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3141/. – Nazva z ekranu.
11. Statut Gluhiv's'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka, pryjnatogo Konferencijeju trudovogo kolektyvu vid 31 travnja 2011 roku. – Gluhiv : RVV GNPU, 2011. – 52 s.
12. Students'ke samovrjaduvannja jak nevid'jemna skladova demokratyzacii' vyshhoi' shkoly : Rekomendacii' shhodo provedennja u vyshhyh navchal'nyh zakladah pershoi' lekicii' / [uklad. : M. F. Stepko, Ja. Ja. Boljubash, V. D. Shynkaruk, K. M. Levkiv's'kyj, V. I. Danylenko ; vidp. red. M. F. Stepko]. – K. : Znannja, 2005. – 55 s.

Матеріал надійшов до редакції 19.03. 2014 р.

Слінченко Л. В. Социализация личности студента в контексте развития самоуправленческих структур ВУЗа.

В статье раскрыта сущность социализация личности студента в процессе демократизации высшей школы Украины в контексте Болонской декларации. Автор проанализировал роль органов студенческого самоуправления, других общественных структур в определении содержательно-ценностных ориентиров новой модели организации учебно-воспитательного процесса, способности личности к самоорганизации и социальной ответственности перед собой и обществом, благодаря образованию, на примере функционирования студенческого самоуправления Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко.

Ключевые слова: образование, Болонская декларация, студенческое самоуправление, демократизация, права, мобильность.

Slinchenko L. V. Socialization of the student individuality in the context of university self-government structures development.

National Doctrine of Education development in the Ukraine in the XXI century, Laws of Ukraine "On Education", "On Higher Education", National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period up to 2021 and so on, have constituted the regulatory framework of the education system reform in Ukraine towards its continuity, democratization and integration into international area while preserving national values and national culture. In the course of our country's joining to the Bologna process one of the main subjects of educational process managing are becoming university students and their self-governing structures. Instead, a number of issues come out, that require a more complex analysis and study, including questions of the place and importance of student self-governance at the university. On the example of the student government of the Olexander Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University, being guided by historical, comparative and other methods, we prove that the student government is an essential factor of socialization in terms of higher education in Ukraine democratization. The main currents in education democratization are the election and reporting of the student government representatives, participation in the university governing bodies work, facilitating the mobility of students, professors and researchers. A number of projects, carried out by the student government of the Olexander Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University, are aimed at the implementation of the issues mentioned above. Thus, an important part of the socialization in higher education process are self-governing structures that enable students to feel like active participants in the educational process management, to form such virtues as honesty, tolerance, restraint, political correctness. At the same time the involvement of self-governing structures gives young people the opportunity to show their initiative, creativity, diplomacy and gain skills in teamwork, become educated citizens and leaders of social and political changes.

Key words: education, Bologna Declaration, students' self-government, democratization, rights, mobility.